

S t u d i a
NAD RODZINĄ
(40) 2016 / Rok XX

kwartalnik 3

Wydawnictwo Naukowe
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa 2016

UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Wydział Studiów nad Rodziną

Rada Naukowa:

prof. dr hab. Arndt Büsing - Universität Witten/Herdecke, Niemcy; prof. Th dr Ladislav Csontos SI, PhD – Trnavska Univerzita, Słowacja; prof. dr hab. Detlev Dormeyer – Technische Universität, Dortmund, Niemcy; prof. dr hab. Markus Eham – Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Niemcy; prof. dr hab. Boguslavas Gruzevskis, Uniwersytet Wileński, Litwa; ks. prof. dr hab. Richard Hartmann – Theologische Fakultät, Fulda, Niemcy; prof. dr hab. Stephan Kampowski – Pontificio Istituto Giovanni Paolo II, Rzym, Włochy; br. prof. dr Herman Lombaerts FSC – Catholic University in Leuven, Belgia; prof. dr hab. Uto Meier – Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Niemcy; ks. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski – UKSW, Warszawa; ks. prof. dr hab. Christoph Gregor Müller – Theologische Fakultät, Fulda, Niemcy; ks. prof. dr hab. Mieczysław Ozorowski – UKSW, Warszawa; ks. prof. dr hab. Cornelius Roth - Theologische Fakultät, Fulda, Niemcy; ks. prof. dr hab. Kazimierz Rynkiewicz – Ludwig Maximilian Universität Monachium, Niemcy; prof. dr Horst Seidl – Universität Wien, Austria; ks. prof. dr Michel Schooyans – Catholic University in Leuven, Belgia; ks. prof. dr hab. Adam Skreczko – UKSW, Warszawa; prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD - Trnavska Univerzita, Słowacja; ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław Biały – UKSW, Warszawa; ks. prof. UKSW dr hab. Andrzej Najda – UKSW, Warszawa; prof. UKSW dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba – UKSW, Warszawa; Ph. dr Martin Šarkan PhD - Trnavska Univerzita, Słowacja; ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław Strękowski – UKSW, Warszawa; dr Bożena Bassa – UKSW, Warszawa; ks. dr Józef Młyński – UKSW, Warszawa; ks. dr Cezary Naumowicz – UKSW, Warszawa; dr Agnieszka Regulska – UKSW, Warszawa; ks. dr Krzysztof Wolski – UKSW, Warszawa.

Zespół redakcyjny:

ks. prof. UKSW dr hab. Andrzej Jacek Najda (redaktor naczelny)
dr Agnieszka Regulska (z-ca redaktora naczelnego)
prof. UKSW dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba (sekretarz)
prof. UKSW dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba (redaktor tematyczny numeru)
mgr Danuta Bazyluk (redaktor techniczny)
dr Małgorzata Frąckiewicz – (redaktor języka polskiego)
mgr Mirosława Majdan (redaktor językowy - angielski)
prof. dr Kathrin Maier (redaktor językowy - niemiecki)
mgr Danuta Antoszewicz-Wojtaszek (redaktor językowy – francuski, włoski)

Adres redakcji:

Wydział Studiów nad Rodziną, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
ul. Wóycickiego 1/3, bud. 23, pok. 215, 01-938 Warszawa
tel.: +48 (22) 561 90 49, e-mail: snr@uksw.edu.pl
<http://www.snr.wsr.uksw.edu.pl/>

ISSN 1429-2416

Skład i łamanie: Wojciech Bryda

Druk i oprawa:

Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”

ul. Rolna 191/193, 02-729 Warszawa

tel. 22 843 37 23, 22 843 08 79, tel./fax 22 843 20 52

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
-------------	---

I. RODZINA WOKÓŁ WYCHOWANIA I EDUKACJI DZIECKA

Małgorzata PRZYBYSZ-ZAREMBA, Maciej KOŁODZIEJSKI, <i>Wszystko zaczyna się w rodzinie... Kilka uwag na temat wychowania</i>	7
Izabela BIENKOWSKA, Małgorzata KITLIŃSKA-KRÓL, <i>Dziecko we współczesnej rodzinie</i>	23
Lidia KATARYŃCZUK-MANIA, <i>Rodzina jako medium wychowawczo-muzyczne</i>	45
Urszula SZUŚCIK, <i>Rodzina – dziecko – twórczość plastyczna</i>	59
Beata OELSZLAEGGER-KOSTUREK, <i>Środowisko rodzinne dziecka – nowe konteksty pedagogicznej diagnozy (komunikat z badań)</i>	69
Aleksandra SIEDLACZEK-SZWED, Agata JAŁOWIECKA-FRANIA, <i>Rodzina w aspekcie postępowania logopedycznego</i>	109
Kęstutis TRAKŠELYS, Małgorzata PRZYBYSZ-ZAREMBA, Tomas BUTVILAS, <i>Parental Inclusion Into The Pedagogization of Child's Environment – Application of Andragogy Systems (Włączenie rodziców do pedagogizacji w środowisku dziecka: zastosowanie systemów andragogiki)</i>	119
Waldemar ZIAREK, <i>Edukacja dziecka w zakresie bezpieczeństwa</i>	129

II. SPRAWOZDANIA I RECENZJE

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Rodzina wobec wyzwań współczesności. Wartość rodziny, diagnoza zagrożeń, wsparcie” Wydział Studiów nad Rodziną, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 20 kwietnia 2016 r. - Małgorzata Przybysz-Zaremba	149
Jarosław Kozak, <i>Małżeństwo i rodzina w świadomości nupturientów w Polsce i Wielkiej Brytanii. Studium socjologiczne na 120-lecie istnienia Polskiej Misji Katolickiej Anglii i Walii</i> , Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej Gaudium, Lublin 2015, ss. 386. – Dariusz Tułowiecki ..	154

Informacje dla Autorów	160
-------------------------------------	-----

CONTENTS – ENGLISH SUMMARIES

Introduction	5
--------------------	---

I. SCIENTIFIC ARTICLES: FAMILY OF AROUND BRINGING UP AND THE EDUCATION OF THE CHILD

Małgorzata PRZYBYSZ-ZAREMBA, Maciej KOŁODZIEJSKI, <i>Family begins everything ... A few remarks on upbringing</i>	7
Izabela BIENKOWSKA, Małgorzata KITLIŃSKA-KRÓL, <i>The Position of Child in a Present-Day Family</i>	23
Lidia KATARYŃCZUK-MANIA, <i>Family as an educational and musical medium</i>	45
Urszula SZUŚCIK, <i>Family – child – plastic artistic work</i>	59
Beata OELSZLAEGER-KOSTUREK, <i>The family environment of the child – new contexts of pedagogical diagnosis (research report)</i>	69
Aleksandra SIEDLACZEK-SZWED, Agata JAŁOWIECKA-FRANIA, <i>Family and the process of speech therapy</i>	109
Kęstutis TRAKŠELYS, Małgorzata PRZYBYSZ-ZAREMBA, Tomas BUTVILAS, <i>Parental Inclusion Into The Pedagogization of Child's Environment–Application of Andragogy Systems</i> ..	119
Waldemar ZIAREK, <i>Child education in the area of safety</i>	129

II. REVIEWS AND REPORTS

Report of the International Scientific Conference „ <i>Family in view of challenges of the present time. Value of the family, diagnosis of threats, support?</i> ”, Faculty of the Study of the Family, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, 20 April, 2016 - Małgorzata Przybysz-Zaremba	149
Jarosław Kozak, <i>The marriage and the family in the awareness nupturients in Poland and in Great Britain. Sociological study on 120 years of the existence of Polish Catholic Missions of England and Wales</i> , Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej Gaudium, Lublin 2015, pp. 386. – Dariusz Tułowiecki	154

Information for the Authors	160
--	-----

WSTĘP

Rodzina od wieków stanowi nieodzowny „potencjał” rozwoju i funkcjonowania społeczeństwa. Jako fundamentalne ogniwo i instytucja społeczna – poddawana jest wielu dyskusjom, analizom, penetracjom i eksploracjom w wieloaspektowym wymiarze. Badacze traktują, ją jako pierwotną (i trwałą) grupę społeczną złożoną z jednostek powiązanych przez wspólnych przodków, małżeństwo i/lub adopcje. Jako podstawowe i zasadnicze środowisko wychowawcze i kulturalne człowieka. Jako wspólnotę wartości, norm, wzorów i modeli zachowań, kształtującą sposób myślenia, działania oraz postrzegania świata.

Refleksje i badania naukowe prowadzone wokół rodziny dowodzą, że rodzina to pierwsze a przede wszystkim najważniejsze środowisko życia dziecka, w którym uczy się ono wzorów społecznego postępowania, przyswajania wartości moralnych, kształtowania postaw wobec małżeństwa, rodziny, wobec innych ludzi. Jest ona miejscem zdobywania pierwszych doświadczeń, pozyskiwania podstawowej wiedzy o świecie, normach moralno-społecznych. A także miejscem wdrażania podstawowych wartości nadających sens życiu i harmonijnego rozwoju uczuciowości, emocjonalności, zdolności do życia w społeczeństwie, dialogu z różnymi kulturami a także życia w tolerancji – a zatem – jest ona podstawowym miejscem intensywnego oddziaływania socjalizacyjno-wychowawczego. Jest to pierwsza szkoła wychowania i edukacji dziecka, która w sposób samorzutny, okolicznościowy i niezamierzony wprowadza je w świat życia społecznego. Poprzez czynności – początkowo – opiekuńczo-pielęgnacyjne względem dziecka, a później – czynności w pełni wychowawcze, na które składają się m.in. działania związane z wychowaniem fizyczno-zdrowotnym, intelektualnym, moralno-społecznym, religijnym, estetycznym, rodzina rozwija osobowość i konstruuje tożsamość dziecka, które jako jednostka dorosła będzie oddziaływać i koncipować społeczeństwo. A więc, rodzina stanowi niezbędny faktor holistyczno pojmowanej socjalizacji i wychowania, obejmujących wszelkie wpływy i oddziaływania czynników w niej tkwiących na jednostkę, czyli dziecko. Jest ona doskonałym środowiskiem stwarzania wielorakich i często niepowtarzalnych sytuacji kształtujących zainteresowania i odkrywających talenty dziecka. Jak wskazują badacze, w rodzinie oprócz wielorakich i heterogenicznych czynników afirmatywnych oddziałujących na dziecko, istnieją także faktory ujemne (pejoratywne), które nie zawsze sprzyjają wychowaniu. Aspekt ten, poruszają w tekście pt. *Wszystko zaczyna się w rodzinie...Kilka uwag na temat wychowania* Małgorzata Przybysz-Zaremba oraz Maciej Kołodziejski, wskazując na dwie antagonistyczne grupy faktorów: diagnozujących, rozwijających i

wzmacniających proces wychowania i edukacji dziecka w rodzinie oraz dezorganizujących, osłabiających i utrudniających realizowanie tego procesu.

Wychowanie i edukacja dziecka we współczesnej rodzinie ma wymiar zróżnicowany i interdyscyplinarny, na co ukazuje niniejszy tom „Studiów nad Rodziną”. Autorzy, proces ten analizują m.in. w kontekście diagnozowania i rozwijania kreatywności oraz twórczości dziecka (Lidia Kataryńczuk-Mania, *Rodzina jako medium wychowawczo-muzyczne*; Urszula Szusćik, *Rodzina – dziecko – twórczość plastyczna*; Beata Oelszlaeger-Kosturek, *Środowisko rodzinne dziecka – nowe konteksty pedagogicznej diagnozy (komunikat z badań)*), jego roli w rodzinie i jej oddziaływania na dziecko (Izabela Bieńkowska, Małgorzata Kitlińska-Król, *Dziecko we współczesnej rodzinie*), edukacji w zakresie bezpieczeństwa (Waldemar Ziarek, *Edukacja dziecka w zakresie bezpieczeństwa*). Podkreślają niezwykłą złożoność tego procesu i konieczność włączania się rodziców we współpracę z instytucjami współuczestniczącymi w wychowaniu i edukacji dziecka (Aleksandra Siedlaczek-Szwed, Agata Jałowiecka-Frania, *Rodzina w aspekcie postępowania logopedycznego*; Kęstutis Trakšelys, Małgorzata Przybysz-Zaremba, Tomas Butvilas, *Parental Inclusion Into The Pedagogization of Child's Environment – Application of Andragogy Systems*).

Mam nadzieję, że obecny tom „Studiów nad Rodziną” będzie jednym z ważnych głosów w dyskursie na temat wychowania i edukacji dziecka we współczesnej rodzinie.

Małgorzata Przybysz-Zaremba
Redaktor tematyczny